

ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ ТА КОРУПЦІЄЮ

ПРЕДМЕСТНИКОВ Олег Гарійович - доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, завідувач кафедри права природничо-географічного факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

<http://orcid.org/0000-0001-8196-647X>

ІВАНЦОВ Володимир Олександрович - кандидат юридичних наук, доцент, начальник відділу організації освітньо-наукової підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ

<https://orcid.org/0000-0002-2904-0466>

ПРИСЯЖНЮК Іван Іванович - кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики, Київського університету інтелектуальної власності та права

<https://orcid.org/0009-0006-9543-4152>

УДК 343.3:343.72(477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/ep.2024.2.12>

Метою цього дослідження є аналіз правової бази боротьби зі злочинністю та корупцією. У статті надано визначення поняття «організована злочинність» і «корупція», розглянуто найважливіші закони, які встановлюють принципи подолання цих явищ у суспільстві.

Законодавча політика України щодо протидії корупції та злочинній діяльності покликана сприяти формуванню та реалізації мети, завдань і методів державної діяльності. Заплановані на майбутнє наукові роботи слід розглядати в контексті вдосконалення законодавства у цій сфері.

Ключові слова. Організована злочинність, корупція, закон, законодавчі засади, боротьба, кримінальне право, кримінальний процес, розслідування організованої злочинності.

Постановка проблеми

Запорукою ефективної боротьби з організованою злочинністю та іншими явищами, які супроводжують її і сприяють її розвитку, є розробка стабільного та системного законодавства, яке повинно відповідати сучасним суспільно-політичним і соціально-економічним реаліям і світовій практиці у цій сфері. Нині в Україні правова політика

є незавершеною та слабкою, правова основа недосконала, існують протиріччя та прогалини в правовій поведінці на всіх рівнях, що призводить до відсутності загального розуміння цілей, напрямів і результатів реалізації національної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю та корупцією. Очевидні успіхи держави в забезпеченні стратегічної основи боротьби зі злочинністю, розробка нових стратегій та прийняття нових законів створюють організаційну та правову основу для такої боротьби. Обсяг і принципи, система загальносоціальних і специфічних кримінологічних заходів, а також інші концептуальні засади запобігання та протидії організованим злочинності й корупції з урахуванням сучасних тенденцій, викликів і загроз залишаються не вирішеними.

Огляд літератури

Питання законодавчого забезпечення боротьби з організованою злочинністю були предметом дослідження багатьох науковців. Новизну у сфері актуальних проблем законодавства щодо боротьби зі злочинністю привнесено в наукових працях вітчизняних

учених, як-от: В. Башкатова [2], В. Марчук [7], О. Неклеса [8], К. Резворович [21] та ін. Також в окремих наукових доробках було досліджено шляхи вдосконалення законодавства у сфері боротьби з організованою злочинністю та корупцією. Зокрема, цим питанням присвятили свої праці О. Бахуринська [1], Р. Кайдашев [3], О. Кваша [4], О. Федосова [22].

Однак варто зазначити, що науковці досліджували лише фрагментарні її аспекти. Через складність і багатоаспектність законодавства у цій сфері залишається багато суперечливих і недосконалих питань та аспектів.

Метою цієї статті є дослідження законодавчих засад боротьби з організованою злочинністю та корупцією.

Завдання статті:

1) визначити сутність термінів «організована злочинність» і «корупція»;

2) проаналізувати законодавчу базу у сфері боротьби з організованою злочинністю та корупцією.

Виклад матеріалу дослідження

Демократизація, відкритість, прозорість і розуміння суспільством рішень влади є найважливішими інструментами у боротьбі з організованою злочинністю та корупцією.

Організована злочинність – це сукупність злочинів, що вчиняються внаслідок створення і діяльності організованих злочинних угруповань.

Корупція є невід’ємним явищем у кожній державі. Однак проблема корупції та боротьби з нею набуває особливого значення в періоди реформ, які часто супроводжуються соціальною напруженістю та економічною нестабільністю.

Корупція суттєво підриває ефективність процесів економічного і соціального планування та прийняття управлінських рішень. Як наслідок, її рівень є особливо високим у країнах, що переживають економічну кризу, зокрема і в Україні. Водночас корупція постає невід’ємною частиною основи організованої злочинності, особливо в економіці, і охоплює всі форми зловживання владою [8]. Під запобіганням корупції в умовах суспільно-політич-

ної трансформації розуміється комплексний адміністративно-правовий процес, формалізований законодавчо, який реалізується за допомогою норм права та створює соціальне середовище, що унеможливує корупційні прояви в управлінській сфері [2].

У боротьбі з організованою злочинністю та корупцією необхідно захищати права і свободи громадян, щоб запобігти несправедливості та зловживанню владою з боку чиновників. Загалом філософія права пропонує різні підходи до боротьби з організованою злочинністю, беручи до уваги різні фактори, такі як індивідуальні права і свободи, верховенство права, соціальна безпека і стабільність, а також культурний і соціальний контекст [7].

Однією з найважливіших функцій державного регулювання у сфері боротьби з організованою злочинністю та корупцією є забезпечення контролю та нагляду насамперед за правоохоронними органами, а також за реалізацією державної політики і конкретних законів у цій сфері [3].

Організована злочинність є особливо небезпечною для суспільства через ефективність організації як засобу досягнення злочинних результатів. Відповідно до ч. 4 ст. 28 Кримінального кодексу України, основною ознакою злочинних організацій є їхня ієрархічна структура. Ця ознака є визначальною і специфічною характеристикою таких стійких організацій. Згідно з чинною редакцією ч. 4 ст. 255 Кримінального кодексу, організована злочинність – це об’єднання двох або більше злочинних організацій. Отже, об’єднання з єдиною стійкою ієрархічною структурою є злочинною організацією, а об’єднання двох таких структур автоматично робить його окремим груповим утворенням. На нашу думку, злиття двох однорідних явищ не перетворює їх на якісно нове утворення. Ст. 255 Кримінального кодексу не встановлює жодних критеріїв чи специфічних ознак, які б відрізняли їх одна від одної, тому злиття двох або більше злочинних організацій може означати лише об’єднання двох або більше злочинних організацій у більшу злочинну організацію з більшою кількістю структурних частин. Поєднання двох однакових складових не створює нової ознаки [6].

Закон України від 30 червня 1993 року «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» є складовою частиною системи нормативно-правового забезпечення боротьби з організованою злочинністю разом з Кримінальним, Кримінально-процесуальним, Оперативно-розшуковим, Слідчим, Антикорупційним та іншими законами [16]. Однак цей закон неодноразово змінювався та доповнювався (останні зміни були внесені 28 січня 2021 року) і вважається, що він не відповідає сучасним політичним, економічним і правохоронним потребам у сфері боротьби з організованою злочинністю.

З огляду на семантичне, філософське та соціологічне тлумачення терміна «організація», поняття системи, структури, цілісності, взаємодії та мети є ключовими для розуміння її природи, а поняття злочинної організації є найбільш вірогідним у контексті кримінально-правових заходів протидії організованим злочинності [4].

До набуття чинності Антикорупційного закону в Україні було прийнято низку законів. Однак ці документи не визначають єдиних інституційних засад запобігання, виявлення та протидії корупції в державі, а також не розробляють систему усунення негативних наслідків корупції в суспільстві: 28 вересня 1992 року Указом Президента України «Про додаткові заходи щодо боротьби зі злочинністю та зміцнення правопорядку в Україні» Кабінету Міністрів України, міністерствам та іншим центральним органам державного управління, Раді Міністрів Республіки Крим, місцевим державним адміністраціям було доручено усунути недоліки у боротьбі з корупцією [13]. 23 січня 1993 року Постановою Верховної Ради України «Про заходи щодо виконання законів і постанов Верховної Ради України з питань правопорядку та зміцнення законності і правопорядку» Верховній Раді України було доручено усунути недоліки у боротьбі з корупцією [18]. У жовтні 1995 року прийнято Закон України «Про боротьбу з корупцією» [9], який ми вважаємо першим системним документом у боротьбі з корупцією в українській державі.

Аналізуючи зміст цього документа, ми бачимо, що поняття «корупція» та «корупційні діяння» вперше з'явилися саме в цій редакції закону, що заклало основу для розробки ефективної нормативно-правової бази та подальшого регулювання боротьби з корупцією та організованою злочинністю [20].

Крім того, Закон України від 14 жовтня 2014 року «Про боротьбу з корупцією» [14] встановлює правові й організаційні засади функціонування системи протидії корупції в Україні, зміст і порядок реалізації превентивних антикорупційних механізмів і правила усунення наслідків корупційних правопорушень.

У 2015 році Україна ратифікувала Цивільну конвенцію про боротьбу з корупцією, яка визначає корупцію як «пряме чи непряме вимагання, пропозицію, дачу або одержання, прямо чи непрямо, хабара або іншої неправомірної вигоди чи можливості її одержання, або поведінку такої особи, яка перешкоджає належному виконанню зобов'язань особою, яка бере хабар» [17].

Створення системи керівних принципів боротьби з організованою злочинністю може ґрунтуватися на сучасному національному досвіді законотворчості. Конкретним прикладом є Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [15]. Керівним принципом тут є ст. 3 цього Закону, яка містить серед іншого такі принципи запобігання та протидії, як: координація взаємодії між учасниками системи запобігання та протидії; захист органів фінансового нагляду та їх працівників від залякування та інших несприятливих або дискримінаційних дій, пов'язаних з виконанням вимог цього Закону; захист, збереження, цілісність, адекватність і своєчасність обміну інформацією; звільнення від надання інформації з обмеженим доступом відповідно до вимог цього Закону» [1].

Варто також згадати назву Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності, яку Україна ратифікувала 4 лютого 2004 року [17], та створення Депар-

таменту з нагляду та процесуального керівництва в кримінальних провадженнях щодо організованої та транснаціональної злочинності в структурі прокуратури з 2 січня 2020 року. Дослідження структури і динаміки організованої злочинності свідчать про стійку тенденцію до її інтернаціоналізації й формування розгалуженої інфраструктури злочинної діяльності в Україні та за її межами.

Протягом певного часу в Україні діє програма, розроблена на основі національної стратегії запобігання та протидії організованим злочинності, спрямована на вжиття заходів щодо нейтралізації, усунення та ліквідації чинників, які зумовлюють існування і розвиток організованої злочинності та підвищують небезпеку злочинців, особливо організованих груп. Необхідний новий комплексний закон про організовану злочинність.

За останні роки в Україні було розроблено низку законів, спрямованих на забезпечення державної безпеки в різних суспільних сферах, зокрема й на боротьбу з організованою злочинністю. Однак, незважаючи на очевидну ефективність держави в забезпеченні правової бази в цій галузі, існують сфери, які потребують удосконалення з огляду на сучасні тенденції, виклики та загрози [22]. Для досягнення цієї мети постановою [19] від 16 вересня 2020 року Кабінет Міністрів України визначив напрями розвитку системи боротьби з організованою злочинністю та механізм реалізації національної політики в цій царині.

Відповідно до цієї стратегії, формування національної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю передбачає реалізацію триетапної моделі, що відповідає лініям політики ЄС щодо боротьби з серйозною організованою злочинністю.

Реалізація планувалася в три етапи (рис.1).

Реалізація цієї стратегії відбуватиметься протягом п'яти років з дня затвердження за рахунок коштів державного бюджету, спрямованих на утримання державних органів боротьби з організованою злочинністю, та інших фінансових ресурсів, не заборонених законодавством.

Одним з основних напрямів реалізації стратегії є вдосконалення правової бази боротьби з організованою злочинністю.

Тому, відповідно до стратегії, цей напрям реалізовуватиметься шляхом внесення змін до Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» [11] з урахуванням практичності застосування та необхідності подальшого вдосконалення.

Зокрема, щодо державних установ, спеціально створених для боротьби з організованою злочинністю, бажаною є оптимізація систем, процедур, інформаційно-аналітичного забезпечення, форм і методів взаємодії та координації діяльності цих органів.

Спроби законодавчої реалізації закріплених положень стратегії відображені у проєкті Закону України «Про внесення змін до Закону України щодо організаційно-пра-

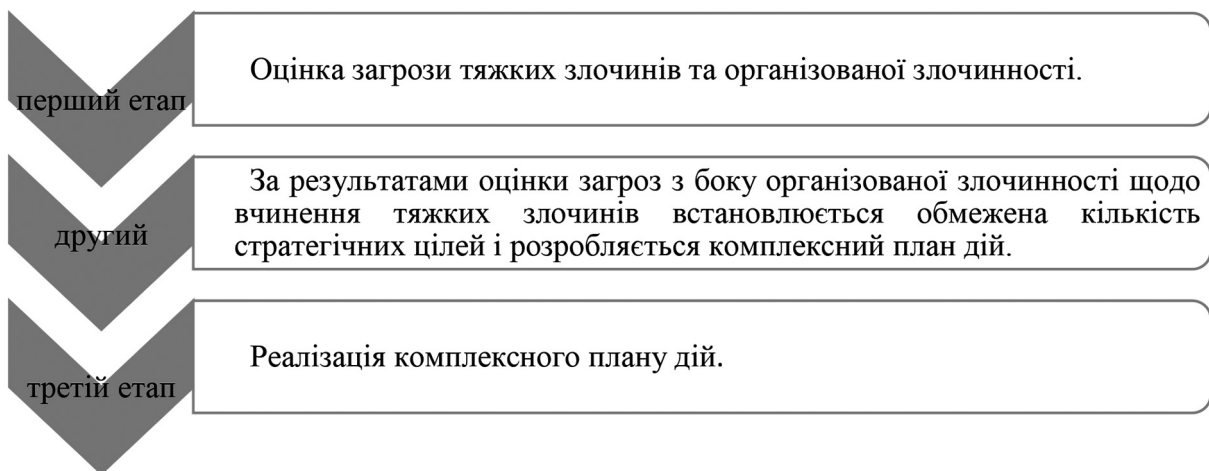

Рис. 1. Етапи реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю та корупцією
Джерело: [22]

вових засад боротьби з організованою злочинністю», який передбачає зміни у сфері протидії боротьби з організованою злочинністю та забезпечити створення ефективної системи державних інституцій, які здійснюють діяльність із боротьби з організованою злочинністю.

Наразі Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» лише визначає повноваження та права Комітету Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю та корупцією.

Відповідно до ст. 5 цього ж закону повноваження інших державних органів, що входять до системи боротьби з організованою злочинністю, залишаються не визначеними в Законі України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю».

Якісно новий рівень, досягнутий у сфері запобігання та протидії корупції, пов'язаний з набуттям чинності базового закону «Про протидію корупції» та посиленням юридичної відповідальності за порушення вимог декларування доходів і майна в контексті адміністративного та кримінального права. Система електронного декларування є одним із ключових антикорупційних механізмів, який виконує превентивну функцію та є ефективним інструментом виявлення корупції. Перш за все, вона гарантує громадський контроль за статками публічних службовців, особливо тих, які отримують доходи з державного бюджету, а також підвищує рівень несприйняття корупції та негативної громадської думки. Оскільки корупція є однією з найскладніших проблем, особливо під час війни, 5 травня 2022 року у Верховній Раді України було представлено законопроект № 7348 від 5 травня 2022 року «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за корупційні діяння в умовах воєнного стану».

Проект змін стосується статті про державну зраду в Кримінальному кодексі України. Незаконне накопичення статків в умовах воєнного стану та протягом одного року після закінчення або скасування воєнного стану (майно особи, уповноваженої на вико-

нання функцій держави або місцевого самоврядування, розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян якого перевищує встановлений законом мінімальний дохід у розмірі 6 500) є державною зрадою, що карається позбавленням волі на строк до двох років.

Проблема недосконалості законодавства в організації державної політики щодо запобігання та протидії корупції в Україні є серйозною і невирішеною проблемою. Недосконалість законодавства є серйозним поштовхом для розвитку корупції на всіх рівнях влади та послаблення позицій України на міжнародній арені. На мою думку, покращити ставлення до України у світі можна за допомогою комплексу заходів, спрямованих на вплив на колективну свідомість, щоб змінити уявлення про те, що Україна загалом уражена корупцією. Для покращення зовнішнього іміджу корупції важливо постійно демонструвати позитивні зміни в антикорупційній ситуації та скорочувати час, необхідний для імплементації антикорупційного законодавства та ухвалення рекомендацій.

Висновки

Отже, законодавча політика України у сфері боротьби з корупцією та організованою злочинністю спрямована на формування та реалізацію цілей, завдань і форм державного управління у цій сфері.

Боротьба з організованою злочинністю є складним і тривалим процесом, який потребує концентрації зусиль і постійного аналізу ситуації. Проте за системного підходу та взаємодії державних і громадянських інституцій та організацій можна досягти реальних успіхів у боротьбі з таким явищем та розбудові безпечного та справедливого суспільства.

З метою ефективної протидії корупції в державі за період незалежності України приймалися, змінювалися та доповнювалися законодавчі матеріали як антикорупційні інструменти. Було прийнято, змінено та доповнено законодавчі матеріали як антикорупційні інструменти. Також були створені уповноважені органи для боротьби з цим явищем.

Однак, що стосується України, то потрібен подальший розвиток антикорупційного

законодавства, ефективні адміністративні та судові зміни у сфері протидії корупції, а також політична воля на всіх рівнях влади. Адже у світі немає жодної країни, яка була б повністю вільною від корупції, є лише різні рівні корупції. Тому нашій країні необхідно зосередитися на боротьбі з корупцією і надати особливий пріоритет стратегії антикорупційної політики.

Питанням удосконалення законодавства в цій сфері варто присвятити майбутні наукові розробки.

Література

1. Бахуринська О. Окремі питання вдосконалення законодавства у сфері протидії організованій злочинності. *Підприємництво, економіка і право*. 2020. № 2. С. 305–309. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.2.51> (дата звернення: 16.02.2024).

2. Башкатова В. В. Правова політики держави у сфері запобігання і протидії корупції в Україні. *Bulletin of alfred nobel university series «law»*. 2020. Т. 1, № 1. С. 118–122. DOI: <https://doi.org/10.32342/2709-6408-2020-1-1-16> (дата звернення: 16.02.2024).

3. Кайдашев Р., Поплавський А. Удосконалення сфери боротьби з організованою злочинністю. *Наукові перспективи*. 2020. Т. 1, № 2020-1. С. 50–59. DOI: [https://doi.org/10.32689/2708-7530-2020-1\(1\)-50-59](https://doi.org/10.32689/2708-7530-2020-1(1)-50-59) (дата звернення: 14.02.2024).

4. Кваша О. Вдосконалення законодавства у сфері протидії організованим формам злочинності: ілюзії та реальність. *Правова держава – щорічник наукових праць*. 2021. Вип. 32. С. 394–403. URL: http://pravova-derzhava.org.ua/files/pravova-derjava.-vipusk-32-_2021_.pdf#page=394 (дата звернення: 14.02.2024).

5. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності (укр/рос) : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 15.11.2000 р. : станом на 4 лют. 2004 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text (дата звернення: 16.02.2024).

6. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

7. Марчук В. Сутність публічного адміністрування боротьби з організованою злочинністю в Україні. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2023. № 1. С. 262–267. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.1.39> (дата звернення: 14.02.2024).

8. Неклеса О., Юр'єв Д. Актуальні проблеми боротьби з організованою злочинністю та корупцією. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. Т. 5. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-4-195-199> (дата звернення: 14.02.2024).

9. Про боротьбу з корупцією : Закон України від 05.10.1995 р. № 356/95-ВР : станом на 1 січ. 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356/95-вр#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

10. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення організаційно-правових основ боротьби із злочинністю та корупцією : Закон України від 12.05.2011 р. № 3334-VI : станом на 7 листоп. 2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3334-17#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

11. Про внесення змін до Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» : Закон України від 23.03.2000 р. № 1593-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1593-14#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

12. Про деякі питання проходження служби в органах державної виконавчої влади : Указ Президента України від 27.05.1993 р. № 180/93 : станом на 27 січ. 1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/180/93#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

13. Про додаткові заходи щодо посилення боротьби із злочинністю та зміцнення правопорядку в Україні : Розпорядж. Президента України від 28.09.1992 р. № 150/92-рп. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/150/92-рп#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

14. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII : станом на 30 груд. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

15. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

16. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30.06.1993 р. № 3341-XII : станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

17. Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією : Закон України від 16.03.2005 р. № 2476-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2476-15#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

18. Про стан виконання законів і постанов Верховної Ради України з питань правопорядку і заходи щодо посилення боротьби із злочинністю : Постанова Верхов. Ради України від 26.01.1993 р. № 2931-XII : станом на 2 лип. 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2931-12#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

19. Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 16.09.2020 р. № 1126-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-р#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

20. Поплавський А. Аспекти державно-правової діяльності боротьби з корупцією та організованою злочинністю. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2022. № 2 (2). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-2\(2\)-423-433](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-2(2)-423-433) (дата звернення: 14.02.2024).

21. Резворович, К. Р. Правова природа судової помилки у цивільному процесі. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. Випуск 4. С. 99-102. URL: <https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2019/11/4-18-ua/20.pdf> (дата звернення: 14.02.2024).

22. Федосова О. Шляхи удосконалення законодавства України щодо організаційно-правових основ боротьби з організованою злочинністю. *Science and innovation of modern world : proceedings of the 6th International*

SUMMARY

The article analyzes the legislative principles of combating crime and corruption. The absence and inadequacy of legal policy, the imperfection of the legal framework, inconsistency and gaps in legal behavior at all levels, which leads to a lack of general understanding of the goals, methods and results of the national policy of Ukraine in the fight against crime and corruption. The purpose of this article is to study the legal framework for combating crime and corruption. Democracy, openness, transparency and public understanding of government actions are important in the fight against organized crime and corruption. Definitions of the terms «organized crime» and «corruption» have been established.

The most important laws (both national and international) that establish the fundamental principles of solving these issues are considered. State regulation of organized crime and corruption involves the creation of norms, standards, formal and informal rules, which the state, in the form of local and central authorities, establishes for subjects carrying out activities aimed at ensuring the legal rights and interests of citizens, as well as achieving goals and objectives state authorities.

The legislative policy of Ukraine on combating corruption and criminal activity is intended to contribute to the formation and implementation of the goal, tasks and methods of state activity in the prevention of corruption and criminal activity, as well as the fight against corruption and criminal activity.

The fight against organized crime is a complex and long-term process that requires focus on one aspect and constant analysis of the situation. However, with the help of a systemic approach that involves both public and civil institutions and organizations, a real possibility of success in the fight against organized crime and the development of a safe and just society can be realized. Scientific works planned for the future should be considered in the context of improving legislation in this area.

Key words. Organized crime, corruption, law, legislative principles, struggle, criminal law, criminal process, investigation of organized crime.

scientific and practical conference. 2023. С. 819-827. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f8f0f41f-a17b-4a30-96cb-3c60d1af2cc4/content> (дата звернення: 14.02.2024).